

بررسی بخشی دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۴۴): تحلیلی بر اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۲۰۵۵۰
کد موضوعی: ۲۱۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

دوره دوازدهم - سال اول

ثبت: ۲۶۰

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۱۲/۲۵

عنوان گزارش:

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۴۴):
تحلیلی بر اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان

نوع گزارش: طرح / لایحه ، نظارتی ، راهبردی ، پیش‌نویس قانون

نام دفتر:

دفتر مطالعات اجتماعی (گروه رفاه و تأمین اجتماعی)

تهیه و تدوین:

مریم آشور

مدیر مطالعه:

مونا خورشیدی

همکار:

محمدباقر امتی

اظهار نظرکننده:

سیدشهاب الدین فولادی (دفتر مطالعات بخش عمومی)، امین‌الله پاک‌نژاد (دفتر مطالعات حقوقی)

ناظران علمی:

محمدرضا مالکی، هادی افراسیابی

ویراستار ادبی:

اکرم وحدانی‌فر

گرافیک و صفحه‌آرایی:

محمد دهقانی شهبابی

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون حمایت از حقوق معلولان

۲. بهزیستی

۳. حمایت اجتماعی

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۱۱/۲۸

فهرست مطالب

چکیده	۶
خلاصه مدیریتی	۷
۱. مقدمه	۸
۲. الزامات بودجه‌ای قانون حمایت از حقوق معلولان	۹
۳. روند اعتبارات مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان از زمان ابلاغ	۱۱
۴. سهم اعتبارات مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان از مصارف بودجه عمومی دولت	۱۳
۵. میزان تخصیص اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان بر اساس برنامه	۱۵
۶. بررسی میزان تحقق بودجه قانون حمایت از حقوق معلولان و حوزه حمایتی (۱۴۰۲)	۱۵
۷. میزان تناسب ردیف اعتباری قانون حمایت از حقوق معلولان با فصول مرتبط مورد تأکید در ماده (۳۰) این قانون ...	۱۶
۸. تحلیل تغییرات برنامه‌های ذیل ردیف قانون حمایت از حقوق معلولان در اهداف کمی و اعتبارات	۱۷
۹. کفایت اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان در لایحه بودجه ۱۴۰۴	۲۱
۱۰. جمع‌بندی و پیشنهادها	۲۲
منابع و مأخذ	۲۲

فهرست جداول

جدول ۱. مقایسه لایحه بودجه ۱۴۰۴ با احکام بودجه‌ای قانون حمایت از حقوق معلولان	۱۰
جدول ۲. تغییرات اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان از زمان ابلاغ قانون (۱۴۰۳-۱۳۹۷)	۱۲
جدول ۳. اعتبارات توانمندسازی مددجویان، معلولان و ایثارگران به تفکیک دستگاه (قانون بودجه ۱۴۰۴)	۱۳
جدول ۴. سهم بودجه مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان از مصارف بودجه عمومی دولت (۱۴۰۴-۱۳۹۷)	۱۴
جدول ۵. میزان تخصیص اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان بر اساس فصول (۱۴۰۴)	۱۵
جدول ۶. گزارش اعتبارات مصوب و عملکرد دستگاه‌های حمایتی در سال ۱۴۰۲	۱۶
جدول ۷. ردیف اعتباری قانون حمایت از حقوق معلولان به تفکیک برنامه (۱۴۰۳-۱۳۹۸)	۱۷
جدول ۸. تغییرات برنامه‌های ذیل ردیف قانون حمایت از حقوق معلولان	۱۸
جدول ۹. اعتبارات مورد نیاز و مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان در سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴	۲۱
جدول ۱۰. مصادیق برنامه‌های نامرتب با قانون حمایت از حقوق معلولان ذیل ردیف اعتباری (۱۳۱۵۱۰)	۲۱

فهرست اشکال

شکل ۱. قانون حمایت از حقوق معلولان به تفکیک فصول	۹
شکل ۲. تغییرات اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان (۱۴۰۴-۱۳۹۸) ۱۴۰۴	۱۳
شکل ۳. تفکیک اعتبارات حوزه توان بخشی بر حسب برنامه	۲۰

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۴۴): تحلیلی بر اعتبارات قانون حمایت از معلولان

چکیده

حقوق معلولان، نشان از مغایرت بند «پ» تبصره «۱۲» قانون بودجه ۱۴۰۴ با ماده (۲۷) قانون حمایت از حقوق معلولان دارد؛ در حالی که مطابق با ماده (۲۷) قانون، میزان آن میبایست معادل حداقل دستمزد سالیانه در نظر گرفته شود؛ اما این امر از زمان ابلاغ قانون تاکنون عملکرد مطلوبی نداشته و امید است در سال‌های آتی مورد توجه سیاستگذاران کشور قرار گیرد. با توجه به بار مالی قابل توجه قانون حمایت از حقوق معلولان، اهمیت تأمین نیازها و مطالبات این گروه از شهروندان و ناترازی بودجه، ضرورت دارد تدوین برنامه اقدام چندمرحله‌ای با رعایت اولویت برنامه‌ها و تأمین منابع به نحوی انجام گیرد که منجر به تحقق گام به گام تکالیف قانون و بهره‌مندی ذی‌نفعان از حقوق اجتماعی خود شود.

در لایحه بودجه ۱۴۰۴ اعتبارات ردیف قانون حمایت از حقوق معلولان با ۸۱ درصد رشد، از ۱۳,۲ هزار میلیارد تومان به ۲۳,۸ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است که حدود ۰,۰۰۴ مصارف بودجه عمومی دولت را تشکیل می‌دهد. در این خصوص، کفایت اعتبارات مصوب قانون در سال ۱۴۰۴ به نسبت سال پیش از آن افزایش یافته و از ۱۶ درصد به ۲۲ درصد رسیده است. اگرچه رشد اعتبارات این قانون در سال ۱۴۰۴ مثبت بوده است؛ اما همچنان با اعتبارات مورد نیاز جهت اجرای کامل قانون، فاصله قابل توجهی دارد. بر اساس محاسبات نهادهای ذیربط، قانون حمایت از حقوق معلولان جهت اجرای مطلوب در سال ۱۴۰۴، مستلزم تخصیص ۱۰۹ هزار میلیارد تومان اعتبار است. همچنین مقایسه ماده واحد و تبصره‌های بخش اول قانون بودجه ۱۴۰۴ با قانون حمایت از

مسئله اصلی

بهموجب ماده (۳۰) قانون حمایت از حقوق معلولان، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف به ایجاد ردیف اعتباری ذیل فصل رفاه اجتماعی متناسب با عناوین فصول این قانون شده است. لذا از قانون بودجه سال ۱۳۹۸ ردیف اعتباری (۱۳۱۵۱۰) با عنوان «اجرای قانون حمایت از حقوق معلولین» ذیل اعتبارات سازمان بهزیستی کشور ایجاد شد. بررسی این ردیف بودجه‌ای از زمان ایجاد آن تاکنون در قوانین بودجه سالیانه، بیانگر نکات مهمی است که در این گزارش به آن اشاره شده است. به‌طور کلی اعتبارات ردیف مربوطه در سال ۱۴۰۴ رشد ۸۱ درصدی داشته که مثبت ارزیابی می‌شود و بیانگر اهتمام دولت به اجرای قانون موصوف است، اما این میزان اعتبار با منابع مورد نیاز جهت اجرای کامل قانون، فاصله معناداری دارد که این امر در گزارش حاضر بررسی شده است.

نقاط قوت و ضعف طرح

مهم‌ترین نکته در خصوص اعتبارات ردیف قانون حمایت از حقوق معلولان نداشتن جامعیت و عدم کفایت این اعتبارات است. در قانون حمایت از حقوق معلولان که مشتمل بر ۳۴ ماده و ۲۹ تبصره است؛ عمده احکام ماهیت بودجه‌ای داشته و در هشت حکم دولت صراحتاً مکلف به در نظر گرفتن منابع مورد نیاز برای اجرای این احکام در قوانین بودجه سنواتی شده است. این احکام عبارت‌اند از: تبصره «۲» ماده (۵)، ماده (۹)، بند «الف» و «ب» ماده (۱۱)، تبصره «۲» ماده (۱۲)، ماده (۱۷)، ماده (۱۹) و ماده (۲۷). بررسی قوانین بودجه در سال‌های گذشته حاکی از نداشتن توجه مطلوب به این تکالیف در قوانین بودجه است. از سوی دیگر برنامه‌های ارائه شده ذیل ردیف موصوف تاکنون تناسب لازم با سرفصل‌های قانون، مورد تأکید در ماده (۳۰) آن را نداشته است. ضمن اینکه این برنامه‌ها از زمان ابلاغ قانون تاکنون رویه ثابتی به‌ویژه در سال‌های اول نداشته است. به‌طور مثال، برنامه اجرایی «حق بیمه سهم کارفرمایی و خویش‌فرمایی معلولان تحت پوشش» هم ذیل برنامه توسعه خدمات بیمه‌ای و هم ذیل برنامه‌های اشتغال قرار گرفته است.

نتایج این گزارش بر عدم کفایت منابع در نظر گرفته شده جهت اجرای قانون حمایت از حقوق معلولان دلالت دارد. محاسبات گزارش بر مبنای مستندات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۳ اعتبارات مصوب قانون، فقط پاسخگوی ۱۶ درصد از منابع مورد نیاز بوده است. این میزان در سال ۱۴۰۴ به ۲۲ درصد افزایش یافته است؛ ولی کماکان با اعتبار مورد نیاز برای اجرای قانون فاصله قابل توجهی دارد. همچنین تطبیق تبصره‌های قانون بودجه ۱۴۰۴ با قانون حمایت از حقوق معلولان واجد نکات مهمی است که اهم موارد به این شرح است:

۱. پراکندگی و عدم انسجام احکام بودجه‌ای فصل «مناسب‌سازی، دسترس‌پذیری، تردد و تحرک» در تبصره‌های بودجه.
۲. استمرار ابهام در فصل «کارآفرینی و اشتغال».
۳. بی‌توجهی به تکالیف موضوع فصل «مسکن» در قوانین بودجه سالیانه.
۴. مغایرت بند «پ» تبصره «۱۲» قانون بودجه ۱۴۰۴ (بخش اول) با ماده (۲۷) قانون حمایت از حقوق معلولان در تعیین کمک‌هزینه معیشت به میزان حداقل دستمزد مصوب و لذا مغایرت آن با بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر عدم اصلاح قوانین دائمی در تصویب قانون بودجه.

پیشنهاد‌های مرکز پژوهش‌ها

۱. تدوین برنامه اقدام چندمرحله‌ای که با رعایت اولویت برنامه‌ها، ضریب افزایش اعتبارات و تأمین منابع، تحقق گام‌به‌گام و کامل قانون را فراهم کند. در این زمینه لازم است اجرای گام‌به‌گام ماده (۲۷) قانون حمایت از حقوق معلولان ناظر بر سهم قابل توجه اعتبارات مورد نیاز آن در اولویت بررسی و اجرا قرار گیرد.
۲. خارج کردن برخی از برنامه‌های مرتبط با تکالیف سازمان بهزیستی کشور از برنامه‌های ردیف اعتباری قانون حمایت از حقوق معلولان نظیر: تهیه جهیزیه برای مددجویان ضمن حصول اطمینان از انتقال ردیف‌های مربوطه با توجه

منابع مورد نیاز برای اجرای قانون حمایت از حقوق معلولان موضوع تبصره «۲» ماده (۵)، ماده (۹)، بند «الف» و «ب» ماده (۱۱)، تبصره «۲» ماده (۱۲)، ماده (۱۷)، ماده (۱۹) و ماده (۲۷) در قانون بودجه سال آینده از طریق کمیته هماهنگی و نظارت بر قانون حمایت از حقوق معلولان.

به ضرورت آنها. شایان ذکر است که این اقدام با هدف شفاف‌سازی اعتبارات قانون، نباید موجب حذف ردیف‌های اعتباری ذکر شده گردد و نیازمند نظارت مجدانه است.

۳. ارزیابی دقیق عملکرد قانون حمایت از حقوق معلولان و بررسی نقاط ضعف، اقدامات پیشگیرانه و مصادیق اتلاف منابع پیش‌بینی شده.

۴. پیگیری دستگاه‌های ذی‌ربط در خصوص در نظر گرفتن

۱. مقدمه

افراد دارای معلولیت یکی از چهار گروه اصلی خدمت‌گیرندگان در سازمان بهزیستی کشورند که تا پایان بهمن‌ماه ۱۴۰۳ جمعیتی بالغ بر ۱،۵۹۴،۶۳۲ نفر داشته‌اند. معطوف به سیاستگذاری در حوزه افراد دارای معلولیت، قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۳۹۶ تصویب و در اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷ به دستگاه‌های دولتی ابلاغ شد. به موجب تکلیف ماده (۳۰) این قانون، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف به ایجاد ردیف اعتباری ذیل فصل رفاه اجتماعی متناسب با عناوین فصول قانون مورد بحث، ذیل فصل رفاه اجتماعی و متناسب با عناوین فصول قانون در لوایح بودجه سنواتی شده است. عمل به این ماده از قانون بودجه سال ۱۳۹۸ اجرایی و لذا ردیف اعتباری (۱۳۱۵۱۰) با عنوان «اجرای قانون حمایت از حقوق معلولین» ذیل اعتبارات سازمان بهزیستی کشور ایجاد شد. با وجود این و چنان که در ادامه به تفصیل خواهد آمد، مجموع خدمات و برنامه‌های ارائه شده به افراد دارای معلولیت در کشور را نمی‌توان به ردیف اختصاصی قانون حمایت از حقوق معلولان در قوانین سالیانه بودجه خلاصه کرد و به نظر می‌رسد سهم افراد دارای معلولیت در این قوانین در چهار دسته از اعتبارات قابل بررسی است:

۱. ردیف‌های اعتباری عمومی بودجه مانند: یارانه‌های نقدی و غیرنقدی.
 ۲. ردیف اعتباری ویژه قانون حمایت از حقوق معلولان (۱۳۱۵۱۰) ذیل اعتبارات سازمان بهزیستی کشور.
 ۳. برخی از برنامه‌های دستگاه‌های حمایتی، که به‌نحوی به افراد دارای معلولیت خدمات ارائه می‌دهند، شامل: کمیته امداد امام خمینی (ره)، بنیاد شهید و امور ایثارگران (بستگان دارای معلولیت ایثارگران) و سازمان بهزیستی کشور (با ردیف اعتباری (۱۳۱۵۰۰)). به عبارت دیگر، این خدمات و برنامه‌ها خارج از محدوده تکالیف قانون حمایت از حقوق معلولان برنامه‌ریزی و ارائه می‌شود.
 ۴. برخی از برنامه‌های دستگاه‌های غیرحمایتی مانند: وزارت آموزش و پرورش.
- گزارش حاضر به تحلیل اعتبارات اختصاصی قانون حمایت از حقوق معلولان در قوانین بودجه سالیانه می‌پردازد؛ اگرچه به فراخور موضوع برخی از موارد چهارگانه مذکور نیز مورد اشاره قرار گرفته است. بازه زمانی مطالعه شده در این گزارش از زمان ابلاغ قانون حمایت از حقوق معلولان (یعنی ۱۳۹۷) تا زمان تدوین گزارش (۱۴۰۳) است. بر این اساس و به‌منظور بررسی دو اصل جامعیت و کفایت اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان، پیش از ورود به بحث، تبصره‌های مرتبط با قوانین بودجه سالیانه کشور بررسی و تحلیل شده و در ادامه وضعیت ردیف اعتباری ایجاد شده مرتبط با این قانون در قوانین بودجه سنواتی، سهم آن از هزینه‌های عمومی دولت، تغییرات مرتبط، میزان تحقق اعتبارات مصوب، تناسب ردیف اعتباری مورد بحث با فصول قانون حمایت از حقوق معلولان و تحلیل برنامه‌ها از منظر اهداف کمی و قوانین بودجه مصوب مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

۲. الزامات بودجه‌ای قانون حمایت از حقوق معلولان

و ۶ تبصره)، خدمات بهداشتی، درمانی و توان‌بخشی (۲ ماده و ۲ تبصره)، امور ورزشی، هنری و فرهنگی (۲ ماده و ۱ تبصره)، کارآفرینی و اشتغال (۷ ماده، ۱۰ تبصره)، مسکن (۳ ماده، ۴ تبصره)، فرهنگ‌سازی و ارتقای آگاهی‌های عمومی (۲ ماده)، حمایت‌های قضایی و تسهیلات مالیاتی (۵ ماده، ۲ تبصره)، معیشت و حمایت‌های اداری استخدامی (۲ ماده)، برنامه‌ریزی، نظارت و منابع مالی (۶ ماده و ۴ تبصره). عناوین فصل‌های این قانون در شکل ۱ آمده است.

قانون حمایت از حقوق معلولان، که با عنوان لایحه حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۰ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد، با تصویب در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۰ در مجلس شورای اسلامی و پس از تأیید شورای نگهبان، توسط دولت و جهت اجرا در ۱۳۹۷/۲/۱ به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شد. این قانون در ۱۰ فصل تنظیم شده و مشتمل بر ۳۴ ماده و ۲۹ تبصره است. فصل‌های مربوطه عبارت‌اند از: تعاریف (۱ ماده)، مناسب‌سازی، دسترس‌پذیری و تردد و تحرک (۴ ماده

شکل ۱. قانون حمایت از حقوق معلولان به تفکیک فصول

تعاریف

مناسب‌سازی، دسترس‌پذیری و تردد و تحرک

خدمات بهداشتی، درمانی و توان‌بخشی

امور ورزشی، هنری و فرهنگی

کارآفرینی و اشتغال

مسکن

فرهنگ‌سازی و ارتقای آگاهی‌های عمومی

حمایت‌های قضایی و تسهیلات مالیاتی

معیشت و حمایت‌های اداری استخدامی

برنامه‌ریزی، نظارت و منابع مالی

شده است. گفتنی است که تمام مواد ذکر شده در جدول زیر با تأکید صریح قانون بر تکلیف دولت مبنی بر ایجاد ردیف یا اعتبار اختصاصی در بودجه سنواتی آورده شده است.

از حیث بودجه و اعتبارات در این قانون، دولت در هشت حکم مکلف شده است تا منابع مورد نیاز این احکام را در قالب بودجه سنواتی در نظر گیرد. در جدول ۱، این احکام با لایحه بودجه ۱۴۰۴ مقایسه

جدول ۱. مقایسه لایحه بودجه ۱۴۰۴ با احکام بودجه‌ای قانون حمایت از حقوق معلولان [۱]، [۲]

فصل	حکم حمایت از حقوق معلولان	حکم بخش اول و دوم بودجه ۱۴۰۴
مناسب‌سازی، دسترس‌پذیری، تردد و تحرک	«تبصره ۲» ماده (۵) استفاده افراد دارای معلولیت شدید از سامانه‌های حمل‌ونقل ریلی و اتوبوس‌رانی درون شهری دولتی و عمومی رایگان و استفاده این افراد از سامانه‌های برون‌شهری ریلی، هوایی و دریایی دولتی و عمومی نیم‌بها ست. وزارت مکلف است جهت اجرای این تبصره نسبت به پیش‌بینی اعتبارات لازم در لایحه بودجه سالانه اقدام و سازمان برنامه و بودجه در لایحه سالانه بودجه منظور نماید.	جزء «۱» بند «الف» تبصره «۲» انتشار اوراق مالی اسلامی تا سقف ۳۶ هزار میلیارد تومان به‌منظور توسعه حمل‌ونقل عمومی و تأمین خدمت (سرویس) ایاب‌وذهاب دانش‌آموزان دارای معلولیت (جسمی، حرکتی و ذهنی) در خصوص مناسب‌سازی و دسترس‌پذیری منطبق با قوانین افراد دارای معلولیت. پنج درصد (۵٪) این مبلغ بابت مصدق قانون حمایت از حقوق معلولان (در حوزه حمل‌ونقل عمومی) اختصاص می‌یابد. ^۱
امور ورزشی، فرهنگی، هنری و آموزشی	ماده (۹) در سنین مختلف می‌توانند با معرفی سازمان از آموزش عالی رایگان برای افراد دارای معلولیت نیازمند واجد شرایط	بند «ب» تبصره «۸» ^۲ اختصاص منابع تا سقف ۵۰۰ میلیارد تومان از (۱۰۰٪) وجوه اداره شده بازپرداخت وام‌های شهریه دانشجویی به دانشجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور
اشتغال	بند «الف» و «ب» ماده (۱۱) الف - پرداخت تسهیلات اعتباری به کارفرما در مقابل اشتغال افراد دارای معلولیت، «ب» پرداخت تسهیلات اعتباری خوداشتغالی به افراد دارای معلولیت.	جزء «۷» بند «الف» و بند «ب» تبصره «۱۵» به الزامات اجرایی قانون حمایت از حقوق معلولان اشاره شده است.
کارآفرینی و اشتغال	تبصره «۲» ماده (۱۲) پرداخت حداکثر پنجاه درصد (۵۰٪) حداقل حقوق و دستمزد ماهانه مصوب شورای عالی کار برای فرد دارای معلولیت شاغل با توجه به شدت معلولیت (خفیف سی درصد (۳۰٪)، متوسط چهل درصد (۴۰٪) و شدید پنجاه درصد (۵۰٪)).	خدمات اشتغال حمایتی به شماره ردیف ۲۵۱-۱۱۰ به مبلغ ۱۱,۴۶۵,۱۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است.
مسکن	ماده (۱۷) اختصاص حداقل ده درصد (۱۰٪) واحدهای مسکونی احداثی باکیفیت و مناسب‌سازی شده به افراد دارای معلولیت فاقد مسکن (با اولویت زوج‌های دارای معلولیت و خانواده‌های دارای چند معلول) به‌صورت ارزان‌قیمت. ^۳	-----
	ماده (۱۹) ^۴ معافیت افراد دارای معلولیت از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، آماده‌سازی زمین، عوارض نوسازی و همچنین حق انشعابات آب، برق، گاز و دفع فاضلاب منطبق با الگوی مصرف مصوب. ^۵	-----
معیشت و حمایت‌های اداری و استخدامی	ماده (۲۷) دولت مکلف است کمک‌هزینه معیشت افراد دارای معلولیت بسیار شدید یا شدید فاقد شغل و درآمد را به میزان حداقل دستمزد سالانه تعیین و اعتبارات لازم را در قوانین بودجه سنواتی کشور منظور نماید. ^۶	جزء «۲» بند «پ» تبصره «۱۲» سازمان بهزیستی کشور مکلف است در سقف اعتبارات مصوب مربوط به معلولان شدید و خیلی شدید فاقد شغل و درآمد، با انجام آزمون وسیع توسط سازمان بهزیستی کشور، کمک‌معیشت ماهانه که میزان آن در چهار چوب قوانین و مطابق آیین‌نامه اجرایی مصوب هیئت‌وزیران تعیین می‌شود، پرداخت نمایند.

۱. ردیف ۶۵-۷۳۰۰۰۰ متفرقه اجرای ماده (۵) قانون حمایت از افراد دارای معلولیت به مبلغ ۱,۶۹۱,۲۵۰ میلیون ریال بدون تفکیک سهم این ماده از مصارف دیگر در نظر گرفته شده است.
۲. ردیف ۱۱۰-۰۲۵ در جدول تکمیلی به‌منظور «توانمندسازی دانشجویان و دانش‌آموزان تحت پوشش» به مبلغ ۱,۰۶۲,۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است.
۳. دولت در تبصره «۲» این ماده مکلف شده است که اعتبار مورد نیاز برای پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود چهار درصد (۴٪) و نرخ سود مصوب نظام بانکی در قانون بودجه سالیانه منظور کند.
۴. همین تکلیفی در خصوص تعرفه مصرف انرژی برای مددجویان سازمان بهزیستی در بند «الف» ماده (۳۹) برنامه هفتم پیشرفت کشور نیز بدین شکل آورده شده است: «الف) وزارت نیرو مکلف است تعرفه مشترکان خانوارهای کشور را به گونه‌ای اصلاح نماید که با رعایت مناطق جغرافیایی کشور، تعرفه مشترکان خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور تا سقف الگوی مصرف برابر صفر، تعیین شود...».
۵. در تبصره «۲» دولت مکلف شده است اعتبار مورد نیاز اجرای حکم این ماده را در لایحه بودجه سالیانه پیش‌بینی کند.
۶. این ماده شامل بانوان کارمند دارای همسر یا فرزند معلول و کارمندان مرد دارای همسر معلول یا دارای فرزند معلول تحت سرپرستی و فاقد مادر به شرط نگهداری فرد دارای معلولیت در منزل (با تأیید سازمان) به شرایط خاص خواهد شد.

اهم موارد بررسی شده در این مقایسه به شرح زیر است:

۱-۲. وضعیت پراکنده و غیر منسجم احکام بودجه‌ای فصل «مناسب‌سازی، دسترس پذیری، تردد و تحرک» در قالب اعتبارات بودجه ۱۴۰۴

این احکام ابتدا در تبصره «۲» قانون بودجه، (۰.۵٪) از اعتبارات ۳۶ هزار میلیارد تومانی، معادل ۱,۸ هزار میلیارد تومان بابت مصادیق قانون حمایت از حقوق معلولان در حوزه حمل‌ونقل عمومی در نظر گرفته شده است. سپس ردیف متفرقه به شماره ۷۳۰۰۰۰۶۵ برای اجرای ماده (۵) قانون حمایت از افراد دارای معلولیت به مبلغ ۱,۶ هزار میلیارد تومان بدون تفکیک سهم این ماده از مصارف دیگر در نظر گرفته شده است. همچنین بند «الف» تبصره «۱۰» نیز با حکم تخصیص ۱۰ درصد از منابع حاصل از تهاتر، مولدسازی این بند برای تأمین سرانه‌های خدمات شهری (خدمات روبنایی، زیربنایی، بهسازی محیطی و تأمین زیرساخت‌های مبلمان شهری با توجه به قانون حمایت از حقوق معلولان) به نوعی بدین فصل مربوط است. اگرچه تصویب این احکام برای جمعیت توان‌یابان کشور بسیار ضروری است و ناظر بر اینکه حمایت از افراد دارای معلولیت در دسترس پذیر کردن مکان‌ها و وسایل حمل‌ونقل عمومی یکی از ابزارهای اصلی ضدتردد اجتماعی است، وضعیت پراکندگی اعتبارات مذکور و ابهام در میزان تخصیص این اعتبارات در کنار تکالیف دیگر، شاهدی بر آشفتگی بودجه افراد دارای معلولیت علی‌رغم قوانین مصرح است.

۲-۲. پایداری وضعیت نسبتاً مطلوب فصل «امور ورزشی، فرهنگی، هنری و آموزشی» در بخش آموزش عالی

همانند سال‌های گذشته علاوه بر بند «ب» تبصره «۸» که تخصیص تا سقف پانصد میلیارد را برای دانشجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور اعم از افراد دارای معلولیت در نظر گرفته است؛ منابع ردیف ۱۱۰-۰۲۵۰ در جدول تکمیلی تحت عنوان «توانمندسازی دانشجویان و دانش‌آموزان تحت پوشش» به مبلغ ۱۰۶ میلیارد تومان نیز مختص اجرای قانون حمایت از معلولان در نظر گرفته شده است.

۲-۳. استمرار ابهام در فصل «کارآفرینی و اشتغال» در خصوص فصل «کارآفرینی و اشتغال» هرچند در جزء «۷» بند

«الف» و بند «ث» تبصره «۱۵» به الزامات اجرایی قانون حمایت از حقوق معلولان اشاره شده، در هیچ بخشی به اعتبارات افراد دارای معلولیت به شکل مشخص اشاره نشده است. علاوه بر این، در ردیفی معین به شماره ۱۱۰-۰۲۵۱ به مبلغ ۱,۱ هزار میلیارد تومان تحت عنوان «خدمات اشتغال حمایتی» ذیل ردیف قانون برای این جمعیت هدف در نظر گرفته شده است. در صورتی که قانون حمایت از حقوق معلولان در این فصل مشخصاً به «پرداخت تسهیلات اعتباری به کارفرما در مقابل اشتغال افراد دارای معلولیت» و «پرداخت تسهیلات اعتباری خوداشتغالی به افراد دارای معلولیت» اشاره کرده و تصریح شده است که منابع آن در بودجه سنواتی دیده شود، اما همچنان در لایحه بودجه ۱۴۰۴ نیز عناوین کلی نظیر حمایت از توانمندسازی و اشتغال معلولان آورده شده است. با توجه به سهم ناچیز ۴ درصدی اعتبارات توانمندسازی در سازمان بهزیستی از کل اعتبارات سال ۱۴۰۴ و با عنایت به پیچیدگی‌های اشتغال افراد دارای معلولیت نسبت به سایر اقشار جامعه، ضروری است که اعتبارات قانونی مربوطه به شکل تفکیک شده برای امور معینی تخصیص یابد.

۲-۴. عدم توجه به تکالیف موضوع فصل «مسکن» در قوانین بودجه سالیانه

در خصوص احکام فصل «مسکن» قانون حمایت از حقوق معلولان با وجود تأکید ماده (۱۷) و ماده (۱۹) بر تخصیص منابع در بودجه سنواتی، احکام معین در خصوص مسکن افراد دارای معلولیت و معافیت‌های موجود در قانون مذکور و بند «الف» ماده (۳۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور دیده نمی‌شود. بند «ث» تبصره «۱۵» با موضوع اعتبارات وام ودیعه، خرید یا ساخت مسکن منطبق بر تکالیف قانون حمایت از حقوق معلولان نیست و جزء تکالیف حمایتی سازمان بهزیستی کشور خارج از چارچوب قانون حمایت از حقوق معلولان به شمار می‌آید. پیشنهاد می‌شود با وجود تصویب نشدن آن در بخش اول بودجه، به نحوی معافیت از تعرفه‌های مندرج در تبصره «۲» بند «الف» ماده (۳۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور^۱ برای این جمعیت هدف در نظر گرفته شود.

۲-۵. مغایرت بند «۱» تبصره «۱۲» قانون بودجه ۱۴۰۴ با ماده (۲۷) قانون حمایت از حقوق معلولان

به موجب ماده (۲۷) قانون حمایت از حقوق معلولان، باید کمک‌معیشت ماهیانه برای افراد دارای معلولیت شدید و خیلی

۱. تبصره «۲»: افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و خیرین مسکن‌ساز در خصوص ساخت مسکن برای افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی مذکور از پرداخت هزینه صدور پروانه ساختمانی، عوارض شهرداری و دهیاری و هزینه انشعاب آب، فاضلاب، برق و گاز برای واحد مسکونی اختصاص یافته به افراد تحت پوشش، فقط برای یک بار معافند. اعتبارات مذکور در لوائح بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد [۳].

۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت^۱ مبنی بر عدم اصلاح قوانین دائمی در تصویب قانون بودجه است. بر این اساس، شایسته است این امر در سنوات آتی از طریق تلاش برای افزایش منابع اعتباری ماده (۲۷) و افزایش فرصت‌های اشتغال افراد دارای معلولیت موضوع ماده‌های (۱۱)، (۱۲)، (۱۳)، (۱۴) و (۱۵) مورد توجه قرار گیرد.

شدید نیازمند، که فاقد شغل و درآمدند؛ به میزان حداقل دستمزد سالیانه تعلق یابد و اعتبارات لازم در قوانین بودجه سنواتی ذکر شود. باین حال و علی‌رغم این ماده در تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۴ میزان کمک‌معیشت پرداختی، به آیین‌نامه اجرایی مصوب هیئت وزیران ارجاع شده است که مخالف نص صریح ماده (۲۷) قانون حمایت از حقوق معلولان و لذا مغایر با بند «الف» ماده

۳. روند اعتبارات مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان از زمان ابلاغ

قانون بودجه ۱۴۰۴، عملکردی بالغ بر ۸۹،۸۶۵،۰۰۰ میلیون ریال داشته است. عدم درج این اعتبار در قانون بودجه در قالب ردیف مستقل، ضمن تخلف از ماده (۳۰) قانون حمایت از حقوق معلولان، ممکن است ابهاماتی را در میزان اعتبار و تخصیص آن ایجاد و مانع از «شفاف‌سازی منابع اختصاص یافته» برای اجرای قانون و حمایت از افراد دارای معلولیت ایجاد کند. مطابق با جدول ۲ اعتبارات مربوط به قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۴۰۴، حدود ۲۳،۸ هزار میلیارد تومان منظور شده که نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۸۱ درصد رشد داشته است.

به موجب ماده (۳۰) قانون حمایت از حقوق معلولان^۲، سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف به ایجاد ردیف اختصاصی مرتبط ذیل فصل رفاه اجتماعی شده است. بررسی قوانین بودجه سالیانه نشان می‌دهد که این ردیف به شماره ۱۳۱۵۱۰ و با عنوان «اجرای قانون حمایت از حقوق معلولین» ذیل اعتبارات سازمان بهزیستی کشور ۱۳۱۵۰۰ ایجاد شده است. با وجود این، این ردیف در قانون بودجه ۱۴۰۲ کل کشور در قالب ردیف مستقل مشاهده نمی‌شود. بر اساس بررسی‌های به عمل آمده مشخص شد که در سال ۱۴۰۲ اعتبارات مورد نیاز قانون (ردیف اعتباری ۱۳۱۵۱۰) ذیل اعتبارات کلی سازمان بهزیستی کشور (۱۳۱۵۰۰) تخصیص یافته و بنابر گزارش

جدول ۲. تغییرات اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان از زمان ابلاغ قانون - ارقام به میلیون ریال (۱۳۹۷-۱۴۰۳) [۹]، [۸]، [۷]، [۶]، [۵]، [۴]، [۳]

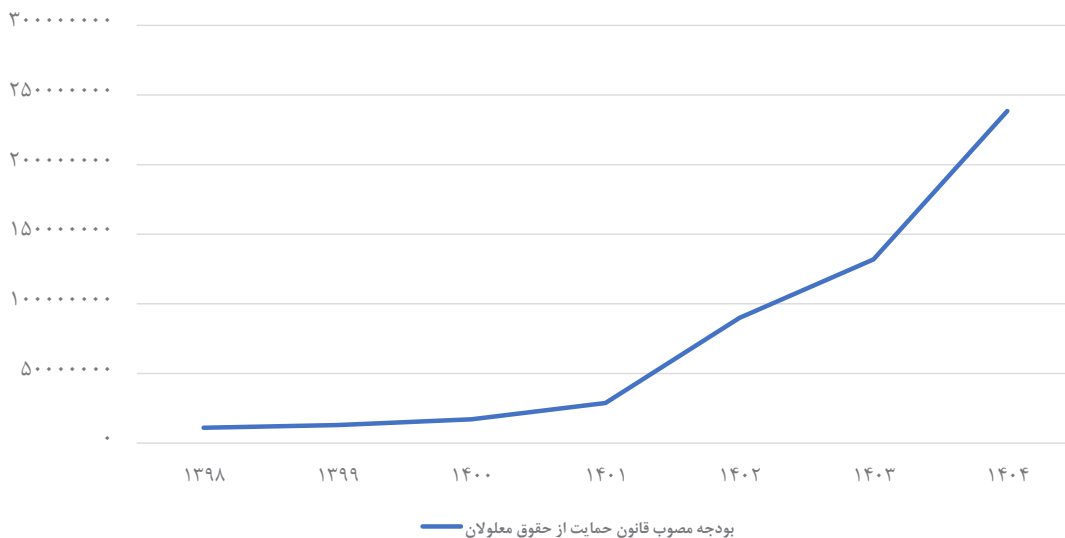
سال	بودجه مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان	درصد رشد
۱۴۰۴	۲۳۸،۴۹۸،۰۲۲	٪۸۰،۶
٪۱۴۰۳	۱۳۲،۰۰۰،۰۰۰	٪۴۷
۱۴۰۲	حذف ردیف - ۸۹،۸۶۵،۰۰۰ (اعلام شده در قانون بودجه ۱۴۰۳)	٪۲۱۳
۱۴۰۱	۲۸،۷۰۰،۰۰۰	٪۶۸،۹
۱۴۰۰	۱۷،۰۰۰،۰۰۰	٪۳۰،۸
۱۳۹۹	۱۳،۰۰۰،۰۰۰	٪۱۸،۲
۱۳۹۸	۱۱،۰۰۰،۰۰۰	---

بوده است. در شکل ۲ تغییرات اعتبارات مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان آمده است.

همان گونه که مشاهده می‌شود، بیشترین رشد اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان مربوط به سال ۱۴۰۲، حدود ۲۱۳ درصد

۱. بند «الف» ماده (۱۳): لایحه و مصوبه مجلس در خصوص بودجه سالانه کل کشور نباید واجد احکام غیربودجه‌ای باشد و نیز نباید منجر به اصلاح قوانین دائمی یا برنامه‌های پنج‌ساله پیشرفت شود [۳].
 ۲. ماده (۳۰): به منظور شفاف‌سازی منابع مالی اختصاص یافته برای اجرای این قانون و حمایت از افراد دارای معلولیت، سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است نسبت به ایجاد ردیف اعتباری ذیل فصل رفاه اجتماعی متناسب با عناوین فصول این قانون در لوائح بودجه سنواتی اقدام نماید.

شکل ۲. نمودار تغییرات اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان (۱۳۹۸-۱۴۰۴) [۲]، [۴]، [۵]، [۶]، [۷]، [۸]، [۹]

آن برای توانمندسازی افراد دارای معلولیت در سه نهاد حمایتی کمیته امداد امام خمینی (ره)، بنیاد شهید و امور ایثارگران و سازمان بهزیستی کشور تعلق یافته است. سهم نهادهای مذکور در این خصوص به شرح جدول زیر است:

گفتنی است که در قانون بودجه ۱۴۰۴ کل کشور، علاوه بر اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان، اعتباری با کد ۱۱۰ معادل ۶,۸ هزار میلیارد تومان تحت عنوان «توانمندسازی مددجویان، معلولان و ایثارگران» در جدول ۷ قانون بودجه لحاظ شده و مازاد بر اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان بخشی از

جدول ۳. اعتبارات توانمندسازی مددجویان، معلولان و ایثارگران به تفکیک دستگاه (قانون بودجه ۱۴۰۴ - ارقام به میلیون ریال) [۲]

شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	دستگاه	هزینه‌های				تملك دارایی‌های سرمایه‌ای				جمع برآورد ۱۴۰۴
			عمومی	متفرقه	اختصاصی	جمع	عمومی	متفرقه	اختصاصی	جمع	
۱۱۰	توانمندسازی مددجویان، معلولان و ایثارگران	کمیته امداد امام خمینی سازمان بهزیستی کشور	۳۴,۸۵۸,۰۰۰	۱۸,۰۰۰	۰	۳۵,۰۳۸,۰۰۰	۰	۰	۰	۳۵,۰۳۸,۰۰۰	
۱۱۰		بنیاد شهید و امور ایثارگران	۱۳,۷۹۹,۰۰۰	۰	۱,۴۰۰,۰۰۰	۱۵,۱۹۹,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۵,۱۹۹,۰۰۰	
۱۱۰		جمع کل	۱۸,۳۲۷,۵۰۸	۱۲۰,۰۰۰	۰	۱۸,۴۴۷,۵۰۸	۰	۰	۰	۱۸,۴۴۷,۵۰۸	
			۶۸,۶۸۴,۵۰۸			۶۸,۶۸۴,۵۰۸				۶۸,۶۸۴,۵۰۸	

۴. سهم اعتبارات مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان از مصارف بودجه عمومی دولت

رشد همراه بوده، سهم اعتبارات این قانون از مصارف بودجه عمومی دولت نسبت به سال گذشته تغییری نداشته است. به‌طور کلی سهم اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان از مصارف بودجه عمومی دولت در فاصله سال‌های سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۴، از حدود ۰,۰۰۲ به ۰,۰۰۴ افزایش یافته است. اگرچه این سهم در سال ۱۴۰۱ در مقایسه با سال ۱۳۹۸ حدود ۰,۰۰۴ کاهش داشته است.

مطابق با جدول ۴، مصارف بودجه عمومی دولت در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال پیش از آن، حدود ۹۰ درصد رشد داشته است. همچنین سهم اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان از مصارف بودجه عمومی دولت در این سال نسبت به مدت مشابه پیشین با کاهشی بسیار اندک، ثابت (۰,۰۰۴) نگه داشته شده است. بر این مبنای، اگرچه اعتبارات این قانون در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به نسبت سال ۱۴۰۳ با ۸۱ درصد

جدول ۴. سهم بودجه مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان از مصارف بودجه عمومی دولت (۱۴۰۴-۱۳۹۷) - ارقام به میلیون ریال [۱]، [۲]، [۳]، [۴]، [۵]، [۶]، [۷]، [۸]، [۹]

سهم از کل مصارف بودجه	مصارف بودجه عمومی دولت	مجموع اعتبارات قانون	اعتبارات متفرقه						اعتبار مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان (ردیف ۱۳۱۵۱)	سال
			هزینه‌های خرید پروتز حلزون، درمان بیماران اوتیسم، بیماری تحلیل عضلانی نخاعی مادرزادی و [...] (جدول ۱-۷)	استفاده نیم‌بهای معلولین شدید و خیلی شدید و ضایعه نخاعی از سامانه‌های برون‌شهری ریلی، هوایی (جدول ۹)	توسعه و تجهیز فضاهای ورزشی جانبازان، معلولین و نابینایان (پیوست ۱)	مطالعه مناسب‌سازی فضاهای شهری معلولین جسمی و حرکتی (پیوست ۱)	یارانه سود تسهیلات مسکن خانوار دارای دو معلول به بالای بهزیستی (جدول ۹)	معلولین شدید و ضایعه نخاعی ناشی از تصادفات رانندگی و پیشگیری از معلولیت		
۰,۰۰۰۴۴	۵۳,۸۴۴,۵۵۰,۰۰۰	۲۳۸,۴۹۸,۰۰۲۲	--	--	--	--	--	--	۲۳۸,۴۹۸,۰۰۲۲	۱۴۰۴
۰,۰۰۰۴۶	۲۸,۳۷۱,۴۰۰,۰۰۰	۱۳۲,۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	--	--	--	--	--	۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳
۰,۰۰۰۴۱	۲۲,۶۳۴,۹۱۸,۱۱۴	۹۳,۰۶۰,۳۰۴	--	--	۱,۵۳۵,۹۴۷	۱۵۹,۳۵۷	--	۱,۵۰۰,۰۰۰	۸۹,۰۸۶,۵۰۰ ^۱	۱۴۰۲
۰,۰۰۰۲	۱۵,۲۷۳,۷۱۴,۰۶۱۳	۳۰,۲۰۰,۹۰۰	--	۹۰۰	--	--	--	۱,۵۰۰,۰۰۰	۲۸,۷۰۰,۰۰۰	۱۴۰۱
۰,۰۰۰۲۲	۱۲,۰۷۷,۰۲۰۹,۳۵۶	۲۳,۸۱۶,۴۵۱	--	--	۱۶۰,۵۲۵	۱۵۵,۹۲۶	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۰
۰,۰۰۰۲۴	۶,۴۹۸,۰۹۳,۹۲۱	۱۵,۴۰۰,۰۰۰	--	--	--	--	۴۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۹۹
۰,۰۰۰۲۴	۵,۲۰۰,۰۸۳,۰۶۵۲	۱۱,۳۴۵,۶۰۰	--	--	--	--	۳۴۵,۶۰۰	--	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۹۸

۱. نبود ارقام ذیل ستون‌های متفرقه در جدول ۱ لزوماً به معنای حذف اعتبارات مرتبط نیست و ممکن است ناشی از ادغام اعتبارات دیده شده با سایر جداول یا تبصره‌ها باشد.
۲. در این سال ردیف اعتباری قانون حمایت از حقوق معلولان از قوانین بودجه حذف و به گفته مسئولان وقت سازمان بهزیستی کشور اعتبارات مربوطه در ردیف بودجه ۱۳۱۵۰۰ سازمان بهزیستی کشور ادغام شده است.

۵. میزان تخصیص اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان بر اساس برنامه

که مشروح آن در جدول ۵ آمده است. مطابق با این جدول، ۹۴ درصد از اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۴۰۴ به «خدمات حمایت توان بخشی» اختصاص یافته است.

در سال ۱۴۰۴ اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان به چهار برنامه «خدمات حمایت توان بخشی معلولان»، «خدمات اشتغال حمایتی»، «توانمندسازی دانشجویان و دانش آموزان تحت پوشش» و «خدمات حمایت اجتماعی مددجویان» تقسیم شده

جدول ۵. میزان تخصیص اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان بر اساس فصول (۱۴۰۴) ارقام به میلیون ریال [۲]، [۴]

سال	شماره دستگاه اجرایی	شماره برنامه	شرح برنامه	اعتبارات در قانون بودجه ۱۴۰۳	اعتبارات در قانون بودجه ۱۴۰۴	سهم از کل (۱۴۰۴)
۱۴۰۴	۱۳۱۵۱۰	۰۳۶۶-۱۰۶	خدمات حمایت توان بخشی معلولان	۱۲۱,۵۱۴,۳۷۳	۲۲۴,۳۶۱,۶۲۲	%۹۴
	۱۳۱۵۱۰	۰۲۵-۱۱۰	خدمات اشتغال حمایتی	۸,۲۳۶,۲۸۷	۱۱,۴۶۵,۱۰۰	%۵
	۱۳۱۵۱۰	۰۲۵۰-۱۱۰	توانمندسازی دانشجویان و دانش آموزان تحت پوشش	۷۸۶,۳۴۰	۱,۰۶۲,۰۰۰	%۰,۴
	۱۳۱۵۱۰	۰۳۶۴-۱۰۶	خدمات حمایت اجتماعی مددجویان	۱,۴۶۳,۰۰۰	۱,۶۰۹,۳۰۰	%۰,۷
			جمع کل	۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۳۸,۴۹۸,۰۲۲	%۱۰۰

اشتغال حمایتی» ۳۹ درصد، «توانمندسازی دانشجویان و دانش آموزان تحت پوشش» ۳۵ درصد و «خدمات حمایت اجتماعی مددجویان» ۱۰ درصد افزایش داشته است.

مقایسه اعتبارات مصوب این برنامه‌ها در سال ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۴ مجموع اعتبارات «خدمات حمایت توان بخشی معلولان» ۸۵ درصد افزایش، «خدمات

۶. بررسی میزان تحقق بودجه قانون حمایت از حقوق معلولان و حوزه حمایتی (۱۴۰۲)

خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور (غیر از تکالیف مرتبط با قانون حمایت از حقوق معلولان) می‌پردازد.

جدول ۶ به مقایسه اعتبارات مصوب و عملکرد قانون حمایت از حقوق معلولان و اعتبارات حمایتی دو نهاد کمیته امداد امام

جدول ۶. گزارش اعتبارات مصوب و عملکرد دستگاه‌های حمایتی در سال ۱۴۰۲ - ارقام به میلیون ریال [۴]

عنوان	عملکرد منابع عمومی (هزینه‌ای)	عملکرد (تملك) دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل (عملکرد)	مصوب منابع عمومی (هزینه‌ای)	مصوب (تملك) دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل (مصوب)	عدم تحقق (میلیون ریال)	درصد عدم تحقق
قانون حمایت از حقوق معلولان (۱۳۱۵۱۰)	۸۶۰۷۲۷۰۵۵۷ ^۲	۰	۸۶۰۷۲۷۰۵۵۷	۳۸۹۰۸۶۵۰۰۰۰	۰	۸۹۰۸۶۵۰۰۰۰	۳۰۱۳۷۰۴۴۳	۳،۵٪
سازمان بهزیستی کشور ^۳ (۱۳۱۵۰۰)	۱۰۳۰۲۲۴۰۳۹۴	۱۰۸۴۲۰۲۳۰	۱۰۵۰۰۶۶۰۶۲۴	۱۰۶۰۰۱۴۰۰۰۰	۲۰۷۶۹۰۲۲۶	۱۰۸۰۷۸۳۰۲۲۶	۳۰۵۸۱۰۶۰۲	۳،۴٪
کمیته امداد امام خمینی (ره) (۱۲۹۶۰۰)	۱۴۸۰۴۲۷۰۵۸۰	۴۶۲۰۸۰۰	۱۴۸۰۸۹۰۳۸۰	۱۵۳۰۰۸۵۰۰۰۰	۱۲۸۰۴۵۱	۱۵۳۰۲۱۳۰۴۵۱	۴۰۳۲۳۰۰۷۱	۲،۸٪

مشاهده می‌شود که میزان عدم تحقق اعتبارات مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان در این سال حدود ۳،۵ درصد از کل اعتبارات مصوب، یعنی معادل (۳۰۱۳۷،۴۴۳ میلیون ریال)، است. این میزان تقریباً برابر با عدم تحقق اعتبارات مصوب سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) است. اگرچه شیوه متناسب با فصول و تکالیف موضوع قانون است.

مشاهده می‌شود که میزان عدم تحقق اعتبارات مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان در این سال حدود ۳،۵ درصد از کل اعتبارات مصوب، یعنی معادل (۳۰۱۳۷،۴۴۳ میلیون ریال)، است. این میزان تقریباً برابر با عدم تحقق اعتبارات مصوب سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) است. اگرچه شیوه متناسب با فصول و تکالیف موضوع قانون است.

۷. میزان تناسب ردیف اعتباری قانون حمایت از حقوق معلولان با فصول مرتبط مورد تاکید در ماده (۳۰) این قانون

مطابق با ماده (۳۰) قانون حمایت از حقوق معلولان ردیف اختصاصی ایجاد شده به منظور شفافیت مالی باید متناسب با فصول قانون تنظیم شود. بر این اساس، انتظار این بود که طی سال‌های گذشته حداقل ۱۰ سرفصل برنامه‌ای شامل: «مناسب‌سازی، دسترس‌پذیری و تردد تحرک»، «خدمات بهداشتی، درمانی و توان‌بخشی»، «امور ورزشی»، «امور آموزشی، فرهنگی و هنری»، «کارآفرینی، اشتغال و معیشت»، «مسکن»، «فرهنگ‌سازی و ارتقای آگاهی‌های عمومی»، «حمایت‌های قضایی و مالیاتی»، «حمایت‌های اداری و استخدامی»، «برنامه‌ریزی، نظارت و منابع مالی» برای اجرای تکالیف این قانون، در قوانین بودجه سنواتی درج می‌شد. با وجود این، بررسی ردیف اعتباری مذکور حاکی از آن است که برنامه‌های اصلی ایجاد شده ذیل این ردیف، حداقل سه و حداکثر پنج مورد بوده و در هیچ‌یک از سال‌های گذشته متناسب مورد انتظار با قانون را نداشته است. ضمن اینکه ارائه ندادن این برنامه‌ها در قالبی واحد طی سال‌های گذشته امکان مقایسه دقیق آنها را سلب کرده است. در جدول ۷ مشروح این برنامه‌ها در فاصله سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳ آمده است.

۱. ارقام مربوط به عملکرد از قانون بودجه ۱۴۰۴ و ارقام مربوط به مصوب از قانون بودجه ۱۴۰۳ دریافت شده است.
۲. منبع: قانون بودجه ۱۴۰۴.
۳. منبع: قانون بودجه ۱۴۰۳ - ماده واحده و جداول کلان - جدول ۷.
۴. در اینجا ارقام اعتبارات سازمان بهزیستی کشور منهای اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان در نظر گرفته شده است.

جدول ۷. ردیف اعتباری قانون حمایت از حقوق معلولان به تفکیک برنامه (۱۴۰۳-۱۳۹۸) - ارقام به میلیون ریال [۲]، [۴]، [۵]، [۶]، [۷]، [۸]، [۹]

۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴	شرح برنامه
----	۵۱۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	منتشر نشده		۴,۴۹۶,۶۷۵	----	برنامه توسعه خدمات بیمه‌ای
----	۴۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰			۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۶۰۹,۳۰۰	برنامه توسعه خدمات حمایتی/ خدمات حمایت اجتماعی
۸۵۰,۰۰۰	----	----			۳,۶۳۵,۸۱۶	۱۱,۴۶۵,۱۰۰	برنامه حمایت از اشتغال/ اشتغال حمایتی
۳۵۰,۰۰۰	----	----			۷۸۷,۱۱۱	۱,۰۶۲,۰۰۰	برنامه توانمندسازی دانشجویان و دانش‌آموزان
----	----	۸۵۰,۰۰۰			---	---	برنامه توسعه خدمات حمایتی معلولان تحت پوشش
----	۱۲,۰۹۰,۰۰۰	۱۵,۳۵۰,۰۰۰			۱۲۱,۰۸۰,۳۹۸	۲۲۴,۳۶۱,۶۲۲	برنامه توسعه خدمات توان‌بخشی/حمایت توان‌بخشی
۳,۰۰۰,۰۰۰	----	----			---	---	تامین کمک‌معیشت معلولان شدید و خیلی شدید
۵۵۰,۰۰۰	----	----			---	---	برنامه ارائه خدمات توان‌بخشی به نیازمندان
۱,۳۰۰,۰۰۰	----	----			---	---	پوشش خدمات توان‌بخشی جسمی و روانی معلولان
۱۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰,۰۰۰			۲۸,۷۰۰,۰۰۰	۸۹,۸۶۵,۰۰۰	۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰

خدمات توان‌بخشی» اختصاص یافته است. چنانچه گفته شد، سهم این خدمات در سال ۱۴۰۴ حدود ۹۴ درصد است.

داده‌های جدول ۷ حکایت از آن دارد که بیشترین سهم اعتبارات (حدود ۹۱٪) قانون از زمان اجرا تحت عنوان «برنامه توسعه

۸ تحلیل تغییرات برنامه‌های ذیل ردیف قانون حمایت از حقوق معلولان در اهداف کمی و اعتبارات

از حقوق معلولان دارای مجموعاً ۶۳ حکم (۳۴ ماده و ۲۹ تبصره) است و با توجه به اینکه غالب این احکام ماهیت بودجه‌ای دارند، نمی‌توان از جامعیت لازم در پوشش تکالیف قانون حمایت از حقوق معلولان در قوانین بودجه سالیانه سخن گفت. در ادامه، این برنامه‌ها براساس دو شاخص اهداف کمی و اعتبارات تحلیل شده است.

تحلیل قوانین بودجه در سال‌های ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که در این سال‌ها مجموعاً چهارده برنامه اقدام، ذیل قانون حمایت از حقوق معلولان در نظر گرفته شده است که صرفاً تکالیف هفت حکم، یعنی تکالیف موضوع مواد (۶)، (۷)، (۹)، (۱۱)، تبصره «۲» ماده (۱۲)، ماده (۱۳) و ماده (۲۷) را شامل شده است. این برنامه‌ها به تفکیک در جدول ۸ آمده است. از آنجا که قانون حمایت

جدول ۸. تغییرات برنامه‌های ذیل ردیف قانون حمایت از حقوق معلولان - ارقام به میلیون ریال [۷]، [۸]، [۹]

ردیف	سال	گروه برنامه	مستند قانون حمایت از حقوق معلولان	شرح برنامه	هدف کمی		جمع کل	تغییرات هدف کمی	تغییرات اعتبارات
					مقدار	سنتجه عملکرد			
۱	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات بیمه‌ای	ماده (۱۳)	حق بیمه سهم کارفرمایی و خویش فرمایی معلولان تحت پوشش	۱۵,۰۰۰	نفر	۵۵۰,۰۰۰	۰	۸%
	۱۳۹۹				۱۵,۰۰۰		۵۱۰,۰۰۰	۰	
	۱۳۹۸				۱۵,۰۰۰		۵۱۰,۰۰۰	۰	
۲	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات حمایتی	ماده (۱۱)	حمایت از فرصت‌های شغلی افراد دارای معلولیت تحت پوشش	۲۰,۰۰۰	نفر	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵%
	۱۳۹۹				۲۰,۰۰۰		۲۰۰,۰۰۰	۰	
	۱۳۹۸				---		---	---	---
۳	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات حمایتی	خلأ قانون	معلولان دریافت‌کننده کمک‌هزینه تأمین، تعمیر و اجاره مسکن معلولان	۱۰,۰۰۰	نفر	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵%
	۱۳۹۹				۱۰,۰۰۰		۲۰۰,۰۰۰	---	
	۱۳۹۸				---		---	---	---
۴	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات حمایتی	ماده (۹)	معلولان تحت پوشش دریافت‌کننده شهریه دانشجویی	۱۸,۰۰۰	نفر	۶۰۰,۰۰۰	۱۲%	۵۰%
	۱۳۹۹				۱۶,۰۰۰		۴۰۰,۰۰۰	۰	۱۴%
	۱۳۹۸				۱۶,۰۰۰		۳۵۰,۰۰۰	---	---
۵	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توان‌بخشی	ماده (۷)	کمک به توان‌بخشی و آموزش معلولان در مراکز غیردولتی روزانه	۵۰,۰۰۰	نفر	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	۸۷%
	۱۳۹۹				۵۰,۰۰۰		۱,۶۰۰,۰۰۰	۲۴%	۳۳%
	۱۳۹۸				۴۰,۴۰۰		۱,۲۰۰,۰۰۰	---	---
۶	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توان‌بخشی	ماده (۲۷)	مستمری معلولان شدید و خیلی شدید تحت پوشش	۶۶۲,۰۰۰	نفر	۳,۸۰۰,۰۰۰	۰	۲۷%
	۱۳۹۹				۶۶۲,۰۰۰		۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	
	۱۳۹۸				۶۶۲,۰۰۰		۳,۰۰۰,۰۰۰	---	---
۷	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توان‌بخشی	خلأ قانون	کمک‌هزینه وسایل توان‌بخشی	۱۰۰,۰۰۰	نفر	۶۵۰,۰۰۰	۰	۸%
	۱۳۹۹				۱۰۰,۰۰۰		۶۰۰,۰۰۰	---	---
	۱۴۰۰				۲۸,۰۰۰		۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵%
	۱۳۹۹				۲۸,۰۰۰		۲۰۰,۰۰۰	---	---
	۱۳۹۸				---		---	---	---

ردیف	سال	گروه برنامه	مستند قانون حمایت از حقوق معلولان	شرح برنامه	هدف کمی		جمع کل	تغییرات هدف کمی	تغییرات اعتبارات
					هدف کمی	تغییرات			
۸	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	ماده (۷)	کمک به مراقبت، نگهداری و توانبخشی معلولان و بیماران روانی مزمن در مراکز غیردولتی	نفر	۴۸,۰۰۰	۴,۳۲۰,۰۰۰	۰	۴۴%
	۱۳۹۹					۴۸,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۰%	۱۵%
	۱۳۹۸					۴۰,۱۲۵	۲,۶۰۰,۰۰۰	--	--
۹	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	ماده (۷)	حق پرستاری معلولان ضایعه نخاعی	نفر	۲۸,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۰	۳۰%
	۱۳۹۹					۲۸,۰۰۰	۹۲۰,۰۰۰	۲۲%	۱۵%
	۱۳۹۸					۲۳,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	--	--
۱۰	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	ماده (۷)	کمک به مراقبت، نگهداری و توانبخشی معلولان و بیماران روانی مزمن در خانواده	نفر	۱۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۰	۱۰%
	۱۳۹۹					۱۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۷%	۱۰%
	۱۳۹۸					۱۲,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	--	--
۱۱	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	تبصره «۳» - ماده (۱۲)	کمک به ارتقای کارایی افراد دارای معلولیت	نفر	۵,۰۰۰	۴۳۰,۰۰۰	۰	۲۶%
	۱۳۹۹					۵,۰۰۰	۳۴۰,۰۰۰	۰	۰
	۱۳۹۸					۵,۰۰۰	۳۴۰,۰۰۰	--	--
۱۲	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	ماده (۶)	هزینه‌های خدمات توانبخشی روانی	نفر	۵,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۰	۰%
	۱۳۹۹					۵,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	-۵۰%	-۵۷%
	۱۳۹۸					۱۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	--	--
۱۳	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	ماده (۶)	هزینه‌های خدمات توانبخشی جسمی (حسی - حرکتی) و ذهنی	نفر	۱۰,۰۰۰	۶۷۰,۰۰۰	۰	۱۶%
	۱۳۹۹					۱۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	-۵۰%	-۲۰%
	۱۳۹۸					۲۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	--	--
۱۴	۱۴۰۰	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	خارج از تکالیف قانون	معلولان تحت پوشش برنامه‌های هنردرمانی	نفر	---	---	---	---
	۱۳۹۹					---	---	---	---
	۱۳۹۸					---	---	---	---

۱-۸. اهداف کمی

افراد در صف بررسی پرونده معلولیت، تعداد خدمت گیرندگان برنامه‌های مورد بحث تغییری نکرده است. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که غالب افزایش اعتبارات طی این سال‌ها به معنای منظور کردن ضریب تورمی است، نه افزایش خدمت گیرندگان. ضمن اینکه اهداف کمی در ارائه «هزینه‌های خدمات توانبخشی

براساس جدول ۸ مشاهده می‌شود که در اغلب موارد هدف‌گذاری کمی برنامه‌ها در بازه زمانی بررسی شده تغییری نکرده است. لذا علی‌رغم افزایش جمعیت افراد تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور طی این سه سال از ۱,۰۵۲,۰۰۲ به ۱,۳۰۸,۴۷۹ نفر و نیز

اعتبار ۳,۸۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و ۲۷ درصد رشد و «کمک به توان بخشی و آموزش معلولان در مراکز غیردولتی روزانه» با اعتبار ۳,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و ۸۷ درصد رشد قرار دارد.

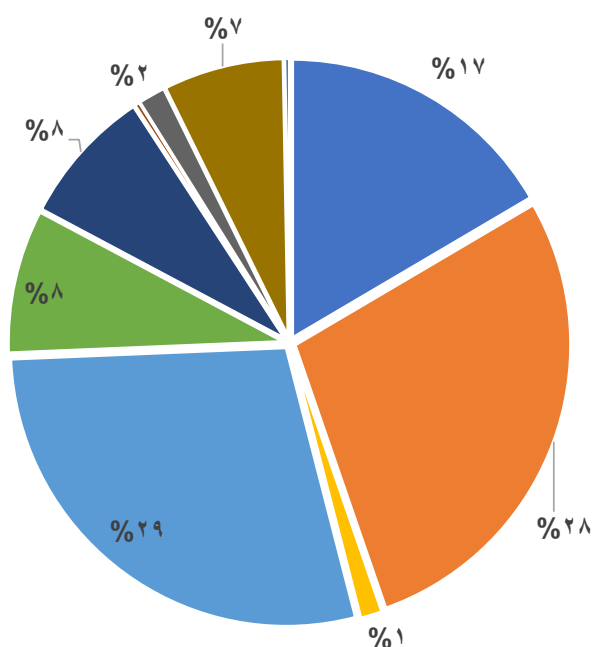
تحلیل این اعتبارات (شکل ۴) نشان می‌دهد که بیشترین تمرکز دولت و سازمان بهزیستی کشور در اجرای قانون بر نگهداری از افراد دارای معلولیت در مراکز غیردولتی قرار دارد. این در حالی است که به گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس در ارزیابی عملکرد فصل سوم قانون حمایت از حقوق معلولان، اعتبارات اختصاص یافته به مراکز فقط قادر به تأمین ۲۰ درصد هزینه‌های مورد نیاز بوده که خود شاهدی بر بی‌کفایتی بودجه اختصاص یافته قانون حمایت از حقوق معلولان حتی درباره برنامه‌ها و هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر (نگهداری از افراد دارای معلولیت) است. ضمن آنکه در ماده (۷) قانون حمایت از حقوق معلولان تسهیل شرایط نگهداری و مراقبت از افراد دارای معلولیت شدید و خیلی شدید و افراد دارای معلولیت چندگانه نیازمند در خانواده نیز مورد توجه قرار گرفته است.

جسمی (حسی - حرکتی) و ذهنی» و «هزینه‌های خدمات توان بخشی روانی» در سال ۱۳۹۹ حدود ۵۰ درصد کاهش داشته است. سایر تغییرات در اهداف کمی مربوط به «کمک به توان بخشی و آموزش معلولان در مراکز غیردولتی روزانه»، «کمک به مراقبت، نگهداری و توان بخشی معلولان و بیماران روانی مزمن در مراکز غیردولتی» و «حق پرستاری افراد دارای معلولیت ضایعه نخاعی» موضوع ماده (۷) قانون حمایت از حقوق معلولان و «شهریه دانشجویان دارای معلولیت» موضوع ماده (۹) این قانون است.

۲-۸. تحلیل اعتبارات

اعتبارات مربوط به «کمک به مراقبت، نگهداری و توان بخشی معلولان و بیماران روانی مزمن در مراکز غیردولتی» با اعتبار ۴,۳۲۰,۰۰۰ میلیون ریال و ۴۴ درصد رشد در سال ۱۴۰۰ بیشترین سهم را از مجموع اعتبارات داشته است و پس از آن «مستمری معلولان شدید و خیلی شدید تحت پوشش» با

شکل ۳. نمودار تفکیک اعتبارات حوزه توان بخشی بر حسب برنامه [۶]

- کمک به توان بخشی و آموزش معلولان در مراکز غیردولتی روزانه
- مستمری معلولان شدید و خیلی شدید تحت پوشش
- کمک هزینه وسایل توان بخشی
- کمک هزینه وسایل بهداشتی
- کمک به مراقبت، نگهداری و توان بخشی معلولان و بیماران روانی مزمن در مراکز غیردولتی
- حق پرستاری معلولان ضایعه نخاعی
- کمک به مراقبت، نگهداری و توان بخشی معلولان و بیماران روانی مزمن در خانواده
- کمک به ارتقای کارایی افراد دارای معلولیت
- هزینه‌های خدمات توان بخشی روانی
- هزینه‌های خدمات توان بخشی جسمی (حسی - حرکتی) و ذهنی
- معلولان تحت پوشش برنامه‌های هنردرمانی

۹. کفایت اعتبارات قانون حمایت از حقوق معلولان در لایحه بودجه ۱۴۰۴

و منظور کردن نرخ تورم ۳۳,۳ درصد (بر اساس داده‌های مرکز آمار ایران) برآورد اعتبار مورد نیاز برای این سال در حداقلی‌ترین حالت حدود ۱۰۹ هزار میلیارد تومان است. از این رو اعتبار مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۴۰۴ حدود ۲۲ درصد منابع لازم بوده که به نسبت سال ۱۴۰۳ رشد قابل توجهی داشته و میزان کفایت از ۱۶ درصد به ۲۲ درصد افزایش یافته است که مثبت ارزیابی می‌شود، اما کماکان با اعتبار مورد نیاز برای اجرای قانون فاصله قابل اعتنایی دارد. مشروح موارد پیش گفته در جدول ۹ آمده است.

بر مبنای مصادیق برنامه‌های دارای اولویت قانون حمایت از حقوق معلولان، هدف گذاری کمی و بر مبنای سرانه مورد نیاز برای هر برنامه از نظر کارشناسان اعتبار لازم برای اجرای قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۴۰۳ بالغ بر ۸۱ هزار میلیارد تومان بوده است. این در حالی است که اعتبار مصوب این قانون در همین سال حدود ۱۳,۲ هزار میلیارد تومان بوده است. لذا اعتبار مصوب در سال ۱۴۰۳ فقط پاسخگوی ۱۶ درصد از اعتبارات مورد نیاز بوده است. بر همین اساس، با مینا قرار دادن اعتبارات مورد نیاز در سال ۱۴۰۳ و با فرض ثابت ماندن اهداف کمی برنامه‌ها برای سال ۱۴۰۴

جدول ۹. اعتبارات مورد نیاز و مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان در سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ - ارقام به میلیون ریال [۱۰]

سال	اعتبار مصوب	اعتبار مورد نیاز	عنوان برنامه
۱۴۰۳	۱۲۱۰۸۰۰۳۹۸	۴۳۹۰۲۸۸۰۲۲۰	برنامه توسعه خدمات توان بخشی
	۳۰۶۳۵۰۸۱۶	۹۰۰۹۶۰۰۰۰	حمایت از اشتغال معلولان تحت پوشش
	۷۸۷۰۱۱۱	۹۰۰۰۰۰۰	برنامه توانمندسازی دانشجویان و دانش آموزان
	۴۰۴۹۶۰۶۷۵	۷,۳۴۴,۰۰۰	برنامه توسعه خدمات بیمه‌ای
	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۴۱۰۰۰۰۰۰۰	برنامه توسعه خدمات حمایتی (مسکن)
	نامشخص	۴۰۰۰۲۰۰۰۰۰	مناسب سازی و دسترس پذیری سازی
۱۴۰۳	۱۳۲۰۰۰۰۰۰۰	۸۱۹,۵۱۲,۲۲۰	جمع کل
۱۴۰۴	۲۳۸,۴۹۸,۰۰۲۲	۱,۰۰۹۲,۴۰۹,۷۸۹	جمع اعتبار با احتساب رشد ۳۰ درصدی برای سال ۱۴۰۴

لحاظ شود. برخی از این موارد در جدول ۱۰ ذکر شده است. گفتنی است که در محاسبه بودجه مورد نیاز قانون این مصادیق در نظر گرفته نشده است. که جزئیات آن در جدول ۹ قابل مشاهده است؛

همچنین بررسی مستندات بودجه ریزی قانون حمایت از حقوق معلولان در وزارت رفاه بیانگر این موضوع است که در برخی از موارد برنامه‌های عنوان شده ذیل ردیف قانون، سنخیتی با تکالیف آن نداشته و باید در ردیف بودجه سازمان بهزیستی کشور (۱۳۱۵۰۰)

جدول ۱۰. مصادیق برنامه‌های نامرتب با قانون حمایت از حقوق معلولان ذیل ردیف اعتباری (۱۳۱۵۰۰) [۱۰]

عنوان فعالیت	مستند قانون	تعداد	سرانه	اعتبار	میزان سرانه
کمک هزینه وسایل توان بخشی معلولان، اندام‌های مصنوعی و خدمات توان پزشکی	ندارد (ذیل اعتبارات ماده (۷) منظور شده است)	۵۰۰۰۰۰	۵۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	سالانه
کمک هزینه پرداخت ازدواج و جهیزیه	---	۲۰,۰۰۰	۳۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	زوج

۱۰. جمع‌بندی و پیشنهاداتها

توجهی دارد. طبق محاسبات نهادهای ذی‌ربط، قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۴۰۴ نیازمند تخصیص حداقل ۱۰۹ هزار میلیارد تومان اعتبار است و لذا تحقق و اجرای قانون مستلزم برنامه‌ریزی و اهتمام بیشتر در افزایش اعتبارات ردیف مرتبط در سال‌های آتی است.

۱-۱۰. پیشنهاداتها

۱. تدوین برنامه اقدام چندمرحله‌ای که با رعایت اولویت برنامه‌ها، ضریب افزایش اعتبارات و تأمین منابع، تحقق گام‌به‌گام و کامل قانون را فراهم کند. در این زمینه لازم است اجرای گام‌به‌گام ماده (۲۷) قانون حمایت از حقوق معلولان ناظر بر سهم قابل توجه اعتبارات مورد نیاز آن در اولویت بررسی و اجرا قرار گیرد.

۲. خارج کردن برخی از برنامه‌های مرتبط با تکالیف سازمان بهزیستی کشور از برنامه‌های ردیف اعتباری قانون حمایت از حقوق معلولان نظیر: تهیه جهیزیه برای مددجویان با حصول اطمینان از انتقال ردیف‌های مربوطه با توجه به ضرورت آنها. شایان ذکر است که این اقدام با هدف شفاف‌سازی اعتبارات قانون، نباید موجب حذف ردیف‌های اعتباری ذکر شده گردد و نیازمند نظارت مجدانه است.

۳. ارزیابی دقیق عملکرد قانون حمایت از حقوق معلولان و بررسی نقاط ضعف، اقدامات پیشگیرانه و مصادیق ائتلاف منابع پیش‌بینی شده.

۴. پیگیری دستگاه‌های ذی‌ربط در خصوص در نظر گرفتن منابع مورد نیاز برای اجرای قانون حمایت از حقوق معلولان موضوع تبصره «۲» ماده (۵)، ماده (۹)، بند «الف» و «ب» ماده (۱۱)، تبصره «۲» ماده (۱۲)، ماده (۱۷)، ماده (۱۹) و ماده (۲۷) در قانون بودجه سال آینده از طریق کمیته هماهنگی و نظارت بر قانون حمایت از حقوق معلولان.

مطابق با ماده (۳۰) قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۹۶، سازمان برنامه و بودجه کشور به‌منظور شفاف‌سازی، ملزم به ایجاد ردیف اعتباری متناسب با فصول قانون ذیل فصل رفاه اجتماعی شده است. این ردیف به شماره ۱۳۱۵۱۰ از سال ۱۳۹۸ ذیل اعتبارات سازمان بهزیستی کشور ایجاد شده است. بررسی برنامه‌های اجرا شده طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ گویای این مطلب است که از مجموع چهارده برنامه منظور شده در قوانین بودجه سالیانه، صرفاً تکالیف هفت ماده یعنی مواد (۶)، (۷)، (۹)، (۱۱)، تبصره «۲» ماده (۱۲)، (۱۳) و (۲۷) در این برنامه‌ها دیده شده و سایر احکام بودجه‌محور قانون حمایت از حقوق معلولان تاکنون در قوانین بودجه سنواتی در نظر گرفته نشده یا واجد ابهام است. همچنین محاسبات این مطالعه نشان می‌دهد که ۹۴ درصد اعتبارات بودجه قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۴۰۴ به خدمات حمایت توان‌بخشی اختصاص یافته است. به‌علاوه تحلیل اهداف کمی این برنامه‌ها در سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که عموماً اهداف برنامه‌ها و جمعیت خدمت‌گیرندگان تغییرات قابل توجهی نداشته و لذا رشد اعتبارات بیشتر ناظر بر لحاظ کردن نرخ تورم سالیانه است و شامل افزایش سالیانه جمعیت افراد تحت پوشش سازمان و افزایش گستره شمول خدمات ارائه شده به ذی‌نفعان نیست.

در سال ۱۴۰۴ اعتبار مصوب قانون حمایت از حقوق معلولان، حدود ۲۳،۸ هزار میلیارد تومان بوده که حدود ۰،۰۰۴ مصارف بودجه عمومی دولت را تشکیل می‌دهد. رشد اعتبارات مورد بحث در سال ۱۴۰۴، قابل توجه و حدود ۸۱ درصد است و کفایت اعتبارات این قانون در سال ۱۴۰۴ در مقایسه با سال پیش از آن از ۱۶ درصد به ۲۲ درصد رسیده است که اقدام مثبتی است؛ اما همچنان با اعتبارات مورد نیاز برای اجرای کامل قانون، فاصله قابل

منابع و مأخذ

- [۱] قانون حمایت از حقوق معلولان (۱۳۹۶). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۲] لایحه بودجه کل کشور (۱۴۰۴)، تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۳] قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۷-۱۴۰۳) (۱۴۰۳). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۴] قانون بودجه کل کشور (۱۴۰۳). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۵] قانون بودجه کل کشور (۱۴۰۲). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۶] قانون بودجه کل کشور (۱۴۰۱). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۷] قانون بودجه کل کشور (۱۴۰۰). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۸] قانون بودجه کل کشور (۱۳۹۹). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۹] قانون بودجه کل کشور (۱۳۹۸). تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۱۰] گزارش دریافتی از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

گزیده سیاستی

اعتبارات ردیف قانون حمایت از حقوق معلولان در لایحه بودجه ۱۴۰۴ حدود ۲۳,۸ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. بهرغم رشد مثبت این اعتبارات در سال ۱۴۰۴ (حدود ۸۱٪)، کل اعتبارات مورد نیاز جهت تحقق این قانون در سال ۱۴۰۴ حداقل حدود ۱۰۹ هزار میلیارد تومان است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc@majles.ir